



## 1. Вправи для самостійної роботи

### Вправа 1.

Необхідно визначити, які вимірники застосовуються в наведених господарських операціях та заповнити таблицю 1.2. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою \*\* на дві цифри.

- 1) підприємство одержало короткостроковий кредит банку – 8000\* грн.;
- 2) токарь II-го розряду Іванов Т.О. відпрацював 120\*\* год.;
- 3) перераховано постачальнику з поточного рахунку 3000\* грн. за саморізи;
- 4) від ТОВ «Стайл» надійшов металевий лист – 2х2 м вагою 20\*\* кг, 5мм;
- 5) відвантажено ТОВ «Арго» петлі накладні – 40\*\* шт. за ціною 10 грн/1 шт.;
- 6) у касу оприбутковано готівку 1200\* грн., від реалізації готової продукції;
- 7) 6 працівників цеху відпрацювали в нічний час 1500\*\* людино-годин;
- 8) надійшли на склад мастила – 40\*\* пляшок за ціною 12 грн. за 1 пляшку.

Таблиця 1.2 – Класифікація господарських операцій за видами вимірників бухгалтерського обліку відповідно до одиниці виміру облікових даних

№	Вид вимірника	Одиниця виміру

### Вправа 2.

Необхідно визначити види вимірників, які використовуються в бухгалтерському обліку, і заповнити таблицю 1.3. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою \*\* на дві цифри.

Таблиця 1.3 – Систематизація вимірників бухгалтерського обліку

№ з/п	Назва матеріальних цінностей, послуг та витрат	Види вимірників		
		натуральні	грошові	трудові

Вихідні дані: 1) паливо - 300 \*\*л; 2) акції – 120\*\* грн.; 3) відпрацьований робітниками час – 24\*\* людино-годин; 4) легкові автомобілі – 5\*\* шт.; 5) арматура 23\*\* шт. 12 мм - 12500 грн./шт. ; 6) грошові кошти на поточному рахунку в банку – 250000\* грн.; 7) запасні частини – 380\*\* грн.; 8) фарба – 100\*\* кг; 9) цеберки - 10\*\* шт.; 10) готівка – 115\* грн.; 11) залишки товарів на складі - 125\*\* грн.; 12) приміщення складів – 1\*\* шт.; 13) витрати на ремонт адміністративної будівлі – 14\*\* людино-годин; 14) граблі – 5\*\* шт. 15) спецодяг -18\*\* шт.

### Вправа 3.

Визначити, до якого виду господарського обліку відноситься інформація зазначена у таблиці 1.4. Відповідь оформити за структурою таблиці 1.5. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, з позначкою \*\* на 2 цифри, а з позначкою \*\*\* на 1 останню цифру поділену 2.

Таблиця 1.4 – Облікова інформація господарського обліку

№	Зміст облікової інформації/одиниця виміру	Обсяг
1	Продуктивність праці одного робітника за звітний місяць по збиральному цеху №1 складає баків для води з нержавіючої сталі, шт.	300**
2	Відпрацьовано людино-днів за звітний місяць	7780**
3	Отримано від постачальників і оприбутковано на склад шурупи, грн.	3200*
4	Середня заробітна плата робітників виробництва на підприємстві за звітний місяць склала, грн.	4300**
5	За звітний місяць коефіцієнт використання устаткування за цехами основного виробництва склав	0,6***
6	Норма виробітку одного робітника з цеху №3 виконана за 4 число звітнього місяця, %	96,1***
7	Сформований статутний капітал промислового підприємства, грн.	15000000*
8	Отримано короткостроковий кредит банку в національній валюті, грн.	12000*
9	Посівні площі в регіоні у 2016 році в порівнянні з 2015 роком зменшились на, тис. га	34,9**
10	Нарахована заробітна плата адміністративному персоналу підприємства у звітному місяці, грн.	148000*
11	Отримано дохід від реалізації вироблених металевих конструкцій, грн.	64000*
12	Темпи зростання за звітний період: продуктивності праці, % середньої заробітної плати, %	115*** 78,8***
13	Чисельність жінок до всього населення області на 01.01.2017 року склала, %	46,4***
14	За добу передано з виробничого цеху №1 на склад продукції, маса чушок до 18 кг: Чавун переробний, кг Чавун ливарний, кг	120** 150**
15	Запізнення на роботу робітників цеху №4, осіб	7***
16	Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб	350**
17	Виготовлено гнуті профілі з гарячекатаного і холоднокатаного прокату 2,0-8,0x30-1200 мм за 3 зміни цехом №1, шт.	260**

Таблиця 1.5 – Систематизація облікової інформації господарського обліку

Бухгалтерський облік			Оперативний облік			Статистичний облік		
№	Зміст інформації	обсяг	№	Зміст інформації	обсяг	№	Зміст інформації	обсяг

**Вправа 4.**

Дати відповіді (підкреслити правильне, заповнити пробіли; продовжити визначення)

- 1) Первинний облік складається з наступних етапів \_\_\_\_\_
- 2) Контрольна функція бухгалтерського обліку це – \_\_\_\_\_

**Вправа 5.**

Дати відповіді (підкреслити правильне, заповнити пробіли; продовжити визначення)

- 1) Факт господарського життя підприємства, що впливає на його фінансове положення називають \_\_\_\_\_
- 2) Статистичним обліком є \_\_\_\_\_

### **Вправа 6.**

Дати відповіді (підкреслити правильне, заповнити пробіли; продовжити визначення)

- 1) За обліковими функціями бухгалтерський облік поділяється на \_
- 2) Назвіть етапи господарського обліку \_\_\_\_\_

### **Вправа 7.**

Дати відповіді (підкреслити правильне, заповнити пробіли; продовжити визначення)

- 1) Визначення бухгалтерського обліку надано у Законі України \_\_\_\_\_
- 2) Грошовий вимірник у бухгалтерському обліку використовують для \_\_\_\_



## 2.4 Завдання

### Завдання 1.

Згрупувати наведені в таблиці 2.1 господарські засоби промислового підприємства за їх складом, розміщенням та використанням станом на 31 грудня. Записати в таблицю 2.2 у розрізі класифікаційних груп суми господарських засобів. Підрахувати підсумок по кожній класифікаційній групі та в цілому.

Таблиця 2.1 - Господарські засоби промислового підприємства

Господарські засоби	Сума, грн.
1	2
Робочі та силові машини	324000
Готівка в касі	800
Залишок коштів на рахунку в банку	24600
Двері «Міланські» на складі	54000
Заборгованість експедитора по підзвітних сумах	3500
Двері «Англійські» на складі	41520
Будівля цеху	235000
Дверне полотно «Модерн» в цеху	4524
Дверне полотно «Стандарт» в цеху	8926
Заборгованість головного бухгалтера по підзвітних сумах	2300
Петлі на складі	587
Будівля складу № 1	128600
Вироблені двері на замовлення	28070
Замок врізний на складі	5703
Фарба сіра в цеху	2542
Фарба чорна для металу на складі	215
Будівля адміністративного корпусу	168000
Заборгованість ТОВ «Шик» за двері «Класік»	10000
Металеве полотно на складі	8200
Будівля складу №2	369125
<b>Разом</b>	<b>1420212</b>

## Завдання 2.

Згрупувати у таблиці 2.3 засоби підприємства за джерелами їх утворення і цільовим призначенням. Визначити розмір власного капіталу та суму зобов'язань підприємства. Записати в таблицю 2.4 в розрізі класифікаційних груп дані окремих видів джерел утворення засобів. Розрахувати підсумок по кожній класифікаційній групі та в цілому.

Таблиця 2.3 – Джерела господарських засобів

Джерела господарських засобів	Сума, грн.
1	2
Статутний капітал	600 000
Заборгованість підприємству «Стік» за фарбу	15300
Заборгованість робітникам виробничих цехів за заробітною платою	18000
Заборгованість банку «Успіх» за короткостроковий кредит	62 000
Заборгованість ТОВ «Пром» за металеве полотно	97 070
Заборгованість за податками та внесками	15400
Заборгованість адміністрації за заробітною платою	9400
Заборгованість за електроенергію	4200
Заборгованість ТОВ «Гілка» за транспортні послуги	6800
Заборгованість працівникам збуту за заробітною платою	7800
Резервний капітал	28000
Прибуток звітного періоду	36000
Заборгованість за водопостачання	600
<b>Разом</b>	<b>900570</b>



### 3. Завдання для самостійної роботи

**Підготувати презентації, доповіді, надати приклади**

1. Які загальнонаукові методичні прийоми Вам відомі? Розкрийте зміст окремих їх видів.
2. Для чого застосовуються конкретно-емпіричні методичні прийоми бухгалтерського обліку?

#### 4. Вправи для самостійної роботи

##### Вправа 1.

Скласти за даними таблиць 4.14 і 4.15 Баланс промислового підприємства. Записати підсумкові дані кожної класифікаційної групи відповідно в актив і пасив балансу. Підрахувати підсумок в активі та пасиві балансу (вони повинні бути рівні). Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою? розрахувати.

Таблиця 4.14 - Господарські засоби промислового підприємства

Господарські засоби	Сума, грн.
Гнучкі автоматичні лінії для зварювання кузовів	27600*
Готівка в касі	900*
Дощувальна камера для перевірки герметичності салону автомобіля	167000*
Безтіньова камера для остаточного приймання готового автомобіля	200000*
Залишок коштів на рахунку в банку	27400*
Дзеркало заднього бачення на складі	56800*
Заборгованість директора по підзвітних сумах	6300*
Двері автомобіля на складі	44320*
Будівля цеху	137800*
Велюр на поролоні з підкладкою в цеху (матеріал для стелі автомобіля)	7324*
Вітрове скло в цеху	11726*
Заборгованість начальника відділу логістики по підзвітних сумах	6400*
Металеві диски для коліс	23387*
Картридж	3500*
Будівля складу № 1	101400*
Вироблені автомобілі (на складі)	230870*
Автошини	18500*
Фарба біла в цеху	5342*
Фарба червона для металу на складі	3015*
Будівля адміністративного корпусу	170800*
Заборгованість ТОВ «Кінг» за тканину для сидіння автомобіля	12800*
Металеве полотно на складі	11000*
Будівля складу №2	371800*
Захисний спецодяг	2900*
Паливо	2800*
Вогнегасник	5000*
Папір офісний	190*
Модем	400*
Сканер для офісу	5000*
Легковий автомобіль директора	182800*
Папки офісні	626*
Кришки багажника на складі	62400*
Програмне забезпечення в цеху	32800*
Кондиціонер	11400*
Капоти на складі	22000*
Олівці	400*
Аванс виданий ТОВ «Беррі» за паралон для виготовлення сидіння	17600*
Принтер	5700*
Стенд для виміру і регулювання кутів коліс і світла фар	101000*
Лампочки	170*
Електроди на складі для зварювання	780*
Скріпки, кнопки для офісу на складі	200*
Гальмівні колодки	15500*
Амортизатори	53000*
Термічні камери для сушки металу після нанесення ґрунтовки	133000*
Підвіска (передня і задня)	25250*
Шарніри	16000*
Сканери для перевірки системи управління двигуна, діагностики ABS (антиблокувальна система гальм) і подушок безпеки	212000*

## Продовження таблиці 4.14

Господарські засоби	Сума, грн.
Двигуни	76000*
Акумуляторна батарея	27000*
Електропроводка для автомобіля	38000*
Роликовий динамічний стенд для перевірки і діагностики ходової частини, гальм і ABS (антиблокувальна система гальм)	147000*
Фарбувально-сушильні камери для виправлення виявлених дефектів лакофарбового покриття кузовних і пластикових забарвлених деталей	171000*
Амортизація необоротних активів	(12000)*
Разом	?

Таблиця 4.15 – Джерела утворення господарських засобів промислового підприємства

Джерела утворення	Сума, грн.
Статутний капітал	587 800*
Заборгованість підприємству «Крок» за лак	18 100*
Заборгованість робітникам цеху фарбування за заробітною платою	20 800*
Заборгованість банку «Весна» за короткостроковий кредит	64 800*
Заборгованість ТОВ «Грант» за металеве полотно	499 800*
Заборгованість за податками та платежами	18 200*
Заборгованість працівникам відділу логістики за заробітною платою	12 400*
Заборгованість за електроенергію	7 000*
Заборгованість ТОВ «Автошлях» за транспортні послуги	9 600*
Заборгованість працівникам збуту за заробітною платою	10 600*
Резервний капітал	29 800*
Прибуток	?
Заборгованість за водопостачання	3 400*
Заборгованість за довгостроковим кредитом	355 600*
Розрахунки зі страхування	6 800*
Аванс одержаний від ТОВ «Вест» за матеріал	218 800*
Заборгованість засновника І.В. Іванова, щодо його внеску до статутного капіталу (неоплачений капітал) у вигляді матеріалів	(27 800)*
Сума дооцінки адміністративної будівлі	22 800*
Безоплатно одержані підприємством фарбувально-сушильні камери	349 800*
Разом	?

**Вправа 2.**

На підприємстві відпущено матеріали на виробництво продукції на суму 2500\* грн. Скласти модель балансу, в якій вказати як змінюються статті балансу та його підсумки, під впливом операції. Визначити тип операції, зробити висновки. Вхідні дані для складання балансу підприємства зазначені у таблиці 4.16. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

Таблиця 4. 16 – Вхідні дані

Актив			Пасив		
Найменування статті	На початок	На кінець	Найменування статті	На початок	На кінець
Основні засоби	23690*	?	Статутний капітал	20000*	?
Виробничі запаси	4975*	?	Резервний капітал	7750*	?
Незавершене виробництво	2910*	?	Прибуток нерозподілений	?	?
Найменування статті	На початок	На кінець	Найменування статті	На початок	На кінець
Готова продукція	2050*	?	Розрахунки за товари	2725*	?
Поточний рахунок	400*	?	Розрахунки з оплати праці	1100*	?
Баланс	?	?	Баланс	?	?



### **Вправа 3.**

На підприємстві перераховано до резервного фонду за рахунок нерозподіленого прибутку 950\* грн. Скласти модель балансу, в якій вказати як змінюються статті балансу та його підсумки, під впливом операції. Визначити тип операції, зробити висновки. Вхідні дані для складання балансу підприємства зазначені у таблиці 4.16. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

### **Вправа 4.**

На склад підприємства надійшли матеріали від постачальника на суму 135\* грн., на умовах наступної оплати. Скласти модель балансу, в якій вказати як змінюються статті балансу та його підсумки, під впливом операції. Визначити тип операції, зробити висновки. Вхідні дані для складання балансу підприємства зазначені у таблиці 4.16. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

### **Вправа 5.**

Підприємство перерахувало з поточного рахунку заборгованість постачальникам 300\* грн. Скласти модель балансу, в якій вказати як змінюються статті балансу та його підсумки, під впливом операції. Визначити тип операції, зробити висновки. Вхідні дані для складання балансу підприємства зазначені у таблиці 4.16. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

### **Вправа 6.**

На підприємстві з виробництва відпущено готову продукцію на склад на суму 2500\* грн. Скласти модель балансу, в якій вказати як змінюються статті балансу та його підсумки, під впливом операції. Визначити тип операції, зробити висновки. Вхідні дані для складання балансу підприємства зазначені у таблиці 4.16. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

### **Вправа 7.**

Збільшено статутний капітал за рахунок нерозподіленого прибутку на 2000\* грн. Скласти модель балансу, в якій вказати як змінюються статті балансу та його підсумки, під впливом операції. Визначити тип операції, зробити висновки. Вхідні дані для складання балансу підприємства зазначені у таблиці 4.16. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

### **Вправа 8.**

Підприємство отримало довгостроковий кредит на суму 70000\* грн., кошти від якого надійшли на поточний рахунок. Скласти модель балансу, в якій вказати як змінюються статті балансу та його підсумки, під впливом операції. Визначити тип операції, зробити висновки. Вхідні дані для складання балансу підприємства зазначені у таблиці 4.16. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

### **Вправа 9.**

Підприємство сплатило з поточного рахунку заробітну плату працівникам 1000\* грн. Скласти модель балансу, в якій вказати як змінюються статті балансу та його підсумки, під впливом операції. Визначити тип операції, зробити висновки. Вхідні дані для складання балансу підприємства зазначені у таблиці 4.16. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

### Вправа 10.

Було створене підприємство з статутним капіталом -10000\* грн. Засновниками на дату реєстрації капіталу було внесено:

- Автомобіль - вартістю 4000\* грн.,
- Матеріали – на суму 1000\* грн.
- Грошові кошти, які зараховано на рахунок у банку – 2000\* грн.
- Невнесена сума на дату реєстрації 3000\* грн. (неоплачений капітал)

За звітний період підприємством були здійсненні наступні господарські операції: отримано короткостроковий кредит 2000\* грн., погашено зобов'язання перед постачальником за товари 600\* грн., з поточного рахунка в касу надійшли грошові кошти 700\* грн., за рішенням зборів засновників підприємства частину прибутку в сумі 5000\* грн. направлено на збільшення статутного капіталу.

Здійснити балансове групування об'єктів обліку, склавши модель балансу. Відобразити зміни в балансі під впливом господарських операцій за структурою таблиці 4.17. Зробити пояснення. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою? розрахувати.

Таблиця 4.17 - Зміни в балансі під впливом господарських операцій

Актив		Пасив	
Валюта балансу на початок звітного періоду			
	$\Sigma$		$\Sigma$
<b>Зміни 3-го типу</b>			
Зміст операції:			
Характеристика типу операції:			
**	$\Sigma$	**	$\Sigma$
Підсумок після 1 операції	?		?
<b>Зміни 4-го типу</b>			
Зміст операції:			
Характеристика типу операції:			
**	$\Sigma$	**	$\Sigma$
Підсумок після 2 операції	?		?
<b>Зміни 1-го типу</b>			
Зміст операції:			
Характеристика типу операції:			
**	$\Sigma$	**	$\Sigma$
Підсумок після 3 операції	?		?
<b>Зміни 2-го типу</b>			
Зміст операції:			
Характеристика типу операції:			
**	$\Sigma$	**	$\Sigma$
Підсумок після 4 операції	?		?
Валюта балансу на кінець звітного періоду			
	$\Sigma$		$\Sigma$
Зазначити основне правило для Балансу:			

\*\*Зазначити: зменшення, перегрупування, зміна форми, збільшення.

### Вправа 11.

Для засвоєння облікової термінології знайти у таблиці відповідне значення для кожного з наведених термінів.

Таблиця 4.18 – Вхідні дані

з/п	Термін	Визначення
1	Господарська операція	Звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал
2	Бухгалтерський баланс	Елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, встановленим П(С)БО
3	Стаття балансу	Подія, яка викликає зміни у структурі активів, зобов'язань та власному капіталі

### **Вправа 12.**

За звітний період на підприємстві відбулися наступні господарські операції:  
- придбані напівфабрикати у постачальників на умовах наступної оплати - 35 000\* грн;

- нарахована заробітна плата працівникам бухгалтерії — 22 000\* грн;
- із заробітної плати працівників утримано військовий збір 1,5 % - ?;
- видана підзвітній особі сума на відрядження з каси підприємства - 3000\* грн;
- зарахована на поточний рахунок короткострокова позика банку - 10000 грн;
- відпущені матеріали зі складу у виробництво - 8 000\* грн;
- повернуто у касу залишок невикористаних підзвітних сум - 1000\* грн;
- отримані в касу підприємства з поточного рахунку банку грошові кошти для виплати заробітної плати - 25 000\* грн;
- виплачена персоналу заробітна плата - 23 000\* грн.

Визначити вплив на бухгалтерський баланс кожної з наведених операцій та вказати її тип. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

### **Вправа 13.**

На початок II кварталу на ТОВ «Альфа» була наступна інформація щодо його об'єктів обліку:

статутний капітал — 198000\* грн.; короткостроковий кредит банку — 30000\* грн.; кредиторська заборгованість перед постачальниками за матеріали — 27000\* грн.; запасні частини для автомобіля — 15000\* грн.; основні засоби — 82000\* грн.; матеріали — 59500\* грн.; дебіторська заборгованість за реалізовану продукцію — 42800\* грн.; поточний рахунок в банку в національній валюті— 74500\* грн.; готівка в касі — 1000\* грн., прибуток ? грн.

Протягом II кварталу підприємством були здійснені наступні господарські операції:

- повернуто частину короткострокового кредиту — 10000\* грн;
- зараховано на поточний рахунок кошти від покупців продукції за отриману ними раніше продукцію — 25000\* грн;
- придбано запасні частини — 1500\* грн;
- погашено заборгованість перед постачальниками за матеріали — 22000\* грн;
- з поточного рахунку в касу підприємства надійшли кошти— 600\* грн;
- отримано паливо на умовах наступної оплати — 4000\* грн;
- видано з каси готівку підзвіт на господарські потреби — 400\* грн;
- повернуто залишок невикористаних підзвітних сум — 100\* грн;
- придбано стіл від покупця на умовах наступної оплати - 3000\* грн;
- нараховано заробітну плату робітникам основного виробництва — 5000\* грн;

Скласти початковий і кінцевий баланс ТОВ «Альфа», визначити вплив кожної з наведених операцій на бухгалтерський баланс, вказати типи операцій. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

### **Вправа 14.**

Записати результати наведених операцій ТОВ «Грант» у таблицю 4.19, використовуючи «+» для позначення збільшення і «-» для позначення зменшення величин у бухгалтерському балансі. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

Таблиця 4.19 – Господарські операції ТОВ «Грант»

№	Зміст господарської операції	Вплив на		
		Актив	Зобов'язання	Капітал
1	2	3	4	5
1	Сплачено ТОВ «Винд» 2000* грн. за раніше отримані від них металеві сітки			
2	Придбано підзвітною особою віники за 300* грн. за готівку			
3	Надійшов від постачальника дріт на суму 1200* грн., за який за умовами контракту необхідно буде розрахуватися у наступному місяці			
4	Оприбутковано віники на склад 200* грн.			
5	Банком надано короткостроковий кредит 20 000* грн.			
6	Дебітором сплачено 4000* грн. готівкою за металевий бак			
7	На поточний рахунок отримано аванс від покупця за металеві конструкції у сумі 12 000* грн.			
8	На склад надійшла фарба чорна 7000* грн.			
9	Сплачено готівкою постачальникам за обладнання в сумі 47000* грн.			
10	Повернуто невикористані підзвітні кошти до каси підприємства 100* грн.			
11	Власником внесено в касу підприємства 5000* грн. в рахунок погашення його зобов'язань щодо формування статутного капіталу			
12	Сплачено податок на прибуток з поточного рахунку в банку в сумі 1 800* грн.			
13	На склад з виробництва надійшла готова продукція 15000* грн.			

**Вправа 15.**

Розкрити зміст господарських операцій, зазначених у таблиці 4.3. Визначити тип господарської операції та її вплив на валюту балансу.

Таблиця 4.3 - Вхідні дані.

№	Зміст господарської операції	Тип операції	Кореспонденція рахунків	
			Д - т	К - т
1.			«Короткострокові кредити банків у національній валюті»	«Поточні рахунки в національній валюті»
2.			«Неоплачений капітал»	«Статутний капітал»
3.			«Виробництво»	«Сировина й матеріали»
4.			«Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	«Поточні рахунки в національній валюті»
5.			«Розрахунки за заробітною платою»	«Готівка»
6.			«Готова продукція»	«Виробництво»
7.			«Прибуток нерозподілений»	«Резервний капітал»
5.			«Прибуток нерозподілений»	«Статутний капітал»
6.			«Нематеріальні активи»	«Розрахунки з вітчизняними постачальниками»



## 5. Вправи для самостійної роботи

### Вправа 1.

На підприємстві на рахунку «Поточні рахунки в національній валюті» залишок на поточному рахунку складає 25000\* грн. Протягом місяця мали місце такі господарські операції: отримано короткостроковий кредит 180000\* грн., перераховано постачальникам за отримані матеріали на 30 000\* грн., надійшла від постачальників попередня оплата за товар на суму 20 000\* грн., сплатили заробітну плату 8 000\* грн. Визначити який рахунок (А чи П). Відобразити зміни, які відбулися на рахунку, використовуючи Т-образну форму рахунку. Визначити обороти та кінцеве сальдо. Схематично відобразити правила формування облікової інформації відповідно до економічного змісту та будови рахунку. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

### Задача 2.

На підприємстві на рахунку «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» залишок на поточному рахунку складає 10000\* грн. Протягом місяця мали місце такі господарські операції: отримано від ТОВ «Аструм» матеріали на умовах наступної оплати на суму 8000\* грн., перераховано кошти ТОВ «Сіті» за раніше отриману сировину 2000\* грн., здійснено часткову оплату ТОВ «Аструм» за матеріали 4000\* грн., надійшло паливо від постачальника на суму 6 000\* грн., оплату буде здійснено у наступному місяці.

Визначити який рахунок (А чи П). Відобразити зміни, які відбулися на рахунку, використовуючи Т-образну форму рахунку. Визначити обороти та кінцеве сальдо. Схематично відобразити правила формування облікової інформації відповідно до економічного змісту та будови рахунку. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою? розрахувати.

### Вправа 3.

На підприємстві відбулися наступні господарські операції за звітний період:

✚ З каси внесено на рахунок в банку 300\* грн.

✚ За рахунок нерозподіленого прибутку збільшено резервний капітал 200\* грн.

✚ Отримано виробничі запаси від постачальника 1000\* грн.

✚ З рахунку в банку перераховано постачальникам 1000\* грн.

Отримані дані відобразити у журналі господарських (табл. 5.25) операцій за допомогою подвійного запису, враховуючи структурні особливості рахунків і правила відображення на них поточних записів щодо змін засобів і джерел їх утворення. Зазначити тип господарської операції.

Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою? розрахувати.

#### Для того, щоб скласти проводку потрібно:

1. Визначити назву двох рахунків, які є в даній господарській операції
2. Визначити Активні чи Пасивні рахунки є в даній господарській операції (А чи П) (табл. 5.23)
3. Визначити у результаті господарської операції відбулося збільшення або зменшення суми (+ або -)
4. Встановити згідно схеми Активних або Пасивних рахунків господарська операція проходить по Дебету або Кредиту рахунку (Дт, Кт)
5. Визначити номера рахунків згідно з планом рахунків (табл. 5.24)

Таблиця 5.23 – Модель Балансу

Актив	Пасив
Баланс	Баланс

Таблиця 5.24 – Фрагмент плану рахунків

№ рахунку	Назва рахунку

Таблиця 5.25 - Журнал господарських операцій

№	Зміст операції	Тип операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.

**Вправа 4.**

На підприємстві за звітний період відбулися наступні господарські операції: з рахунку в банку надійшло в касу підприємства на господарські потреби 300\* грн., від постачальника бази «Спорттовари» надійшли на склад матеріали на 1000\* грн., на рахунок в банку підприємства від покупця магазину «Пума» перераховано за товари 5000\* грн. Залишок об'єктів обліку на початок місяця зазначено у таблиці 5.26.

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку, відкрити Т рахунки, скласти оборотну відомість та Баланс. Зазначити тип господарської операції. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою? розрахувати.

Таблиця 5.26 - Сальдо на 01.01.2017

№ рахунку	Назва	Сума	
		Дебет	Кредит
301	Готівка в національній валюті	330*	
311	Поточний рахунок в національній валюті	15000*	
361	Розрахунки з вітчизняними покупцями	8000*	
201	Сировина і матеріали	-	
631	Розрахунки з вітчизняними постачальниками		23330*
	Разом	?	?

**Вправа 5.**

На підприємстві по синтетичному рахунку «Матеріали» залишок на 1 січня 2017 року - 286,20\* грн. У тому числі матеріалу А - 30т. на суму 270\*грн, а матеріалу Б - 540кг на суму 16,20\* грн.

У січні надійшло матеріалів на суму 655,50\* грн. У тому числі матеріалу А - 70т на суму 630\*грн, а матеріалу Б – 850 кг на суму 25,50\*грн.

У січні використано матеріалів на суму 752,70\*грн. У тому числі матеріалу А - 80т. на суму 720\*грн, а матеріалу Б – 1090кг на суму 32,70\* грн.

Зробити бухгалтерські записи на аналітичних рахунках синтетичного рахунку «Матеріали» для матеріалу А та Б за структурою таблиці 5.27. Скласти оборотну відомість по аналітичних рахунках синтетичного рахунку «Матеріали» (табл. 5.28). Відобразити облікову інформацію на Т –рахунку та на синтетичному рахунку в оборотно-сальдовій відомості (фрагментально (табл. 5.29)). Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою? розрахувати.

Таблиця 5.27 - Матеріал .....

Надходження	Кількість	Сума, грн.	Витрати	Кількість	Сума, грн.
Залишок на					
1. Надійшло			2. Використано		
Оборот за січень			Оборот за січень		
Залишок на		?			?

Таблиця 5.28 - Оборотна відомість по аналітичних рахунках синтетичного рахунку 201 «Матеріали»

Назва аналітичного рахунку	Одиниця виміру	Сп				Оборот за місяць				Ск			
		Дт		Кт		Дт		Кт		Дт		Кт	
		Кількість	Σ	Кількість	Σ	Кількість	Σ	Кількість	Σ	Кількість	Σ	Кількість	Σ
А	т			--	--							--	--
Б	кг			--	--							--	--
Разом		---	?	--	--	--	?	--	?	--	?	--	--

Таблиця 5.29 – Оборотна відомість по синтетичному рахунку 201 «Сировина та матеріали»

№ рахунку	Сн		Оборот за місяць		Ск	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
...						
20						
...						

**Вправа 6.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
301	311	_____
26	23	_____
30	50	_____

**Вправа 7.**

В бухгалтерському обліку існують субрахунки, які мають наступні коди: 23, 131, 102, 154, 441, 311, 712, 372, 651, 632, 511, 93.

Використовуючи План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцію про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку визначити:

- до якого класу рахунків відноситься кожний субрахунок;
- для чого призначений кожний субрахунок;
- що відображається за дебетом та кредитом субрахунку;
- які із зазначених субрахунків закриваються на фінансовий результат.

**Вправа 8.**

Використовуючи вхідні дані таблиці 5.30 відкрити рахунки Т-подібної форми, записати наведені суми залишків відповідно по дебету чи кредиту рахунку. Після цього, користуючись Планом рахунків, скласти журнал господарських операцій за даними таблиці 5.31, підрахувати підсумок реєстраційного журналу, зазначити тип операції. Записати в схеми Т - рахунків зміни, що відбувалися з засобами підприємства та джерелами їх утворення, визначити залишки на кінець звітного періоду. Суми залишків на кінець звітного періоду перенести до Балансу.

Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? розрахувати.

Таблиця 5.30 - Залишки на рахунках підприємства

Назва	Сума, грн.	
Основні засоби	122000*	
Виробничі запаси (матеріали)	54000*	
Поточний рахунок в банку	48 800*	
Розрахунки з постачальниками		5000*
Розрахунки за виплатами працівникам		17 000*
Стагунний капітал		145 000*
Прибуток		9000*
Короткострокові кредити банку		36 800*
Заборгованість бюджету за податками		12 000*
<b>Баланс</b>	?	?

Таблиця 5.31 - Господарські операції підприємства «Стайл» за звітний період, грн.

№	Зміст операції	Сума, грн.
1	Одержано в касу з поточного рахунка	21000*
2	Видана з каси заробітна плата працівникам	12 300*
3	Видано з каси під звіт на господарські витрати	850*
4	Списані витрати підзвітних сум на виробництво	820*
5	Прийняті в касу залишки підзвітних сум	30*
6	Внесено на поточний рахунок залишок грошей в касі	8880*
7	Надійшли на склад від постачальників матеріали — 22000, крім того ПДВ — 4400 грн.	26 400*
8	Зараховано на поточний рахунок кредит банку	30 000*
9	Відпущено на виробництво зі складу матеріали	14 000*
10	Перераховано з поточного рахунку погашення заборгованості постачальникам за матеріали	11 000*
11	Перераховано з поточного рахунка в погашення заборгованості банку по короткострокових кредитах	4000*
	<b>Разом</b>	?

### Вправа 9.

ТОВ «Стайл» займається виробництвом металевих ємностей. Відомо, що сальдо по рахунку «Готова продукція» складало 4000\* грн., станом на 01.04.20XX р. Протягом травня відбулися наступні господарські операції:

- 02.04.20XX р. надійшли металеві баки для палива на склад з цеху № 1 на суму 12000\* грн.;
- 03.04.20XX р. відпущено зі складу металеві баки для питної води ТОВ «Айсберг» на 2000\* грн.;
- 08.04.20XX р. надійшли на склад металеві контейнери для стиснених та скраплених газів з цеху № 3 на суму 24000\* грн.;
- 10.04.20XX р. на виробництво металевих баків і резервуарів зі складу передано матеріали на суму 7000\* грн.
- 27.04.20XX р. реалізовано цистерни харчові ТОВ «Водограй» за 38000\* грн., оплата за які буде отримана у наступному місяці.

Необхідно відкрити Т-образний рахунок «Готова продукція», відобразити його обороти за місяць, визначити сальдо на початок та кінець місяця. Зробити пояснення, щодо правил формування облікової інформації на даному рахунку, використовуючи схематичні прийоми. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

### Вправа 10.

ТОВ «Квазар» займається виробництвом металевих ємностей. Відомо, що сальдо по рахунку «Матеріали» складає 26 000\* грн., станом на 01.05.20XX р. Протягом травня відбулися наступні господарські операції:

- 05.05 – на склад №1 від ТОВ «Гермес» надійшла оцинкована сталь для виготовлення наземних резервуарів для збору дощової води на суму 36000\* грн.;
- 07.05 – відпущено нержавіючу сталь у виробництво баків для води у сумі 10000\* грн.;
- 14.05 – комірником оприбутковані зварювальні маски від ТОВ «Спецзахист», на умовах наступної оплати вартістю 1900\* грн.;
- 21.05 – перераховані з поточного рахунку кошти для розрахунку з ТОВ «Мірт» щодо отриманих у попередньому місяці металевих холоднокатаних листів 1,2 мм – 6200 грн.;
- 29.05 – до складу № 4 повернуто з цеху № 2 гарячекатаний лист 2,0 мм, що не потребує подальшого використання у виробництві – 5300\* грн.

Необхідно відкрити Т-образний рахунок «Матеріали», відобразити його обороти за місяць, визначити сальдо на початок та кінець місяця. Зробити пояснення, щодо правил формування облікової інформації на даному рахунку, використовуючи схематичні прийоми. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.



### **Вправа 11.**

ТОВ «Тріо» має сальдо по рахунку «Основні засоби» 48 000\* грн., станом на 01.11.20XX р. Протягом листопада відбулися наступні господарські операції:

- 04.11 – придбано устаткування від ТОВ «Прогрес» на умовах наступної оплати на суму 48000\* грн.;
- 08.11 – здано в оперативну оренду складське приміщення на весь наступний рік за 26000\* грн.;
- 15.11 – від засновника оприбутковано легковий автомобіль, як внесок до статутного капіталу, у сумі 67000\* грн.
- 24.11 – реалізовано офісний стіл із бухгалтерії на умовах наступної оплати за 1300\* грн.

Необхідно відкрити Т – образний рахунок «Основні засоби», відобразити його обороти за місяць, визначити сальдо на початок та кінець місяця. Зробити пояснення, щодо правил формування облікової інформації на даному рахунку, використовуючи схематичні прийоми. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

### **Вправа 12.**

ТОВ «Фортуна» має сальдо по рахунку «» 170000\* грн., станом на 01.09.20XX р. Протягом вересня відбулися наступні господарські операції:

- 02.11 – отримали короткостроковий кредит у розмірі 90000\* грн.;
- 03.11 – нараховано відсотки за користування кредитом у вересні в сумі 500\* грн.;
- 29.11 – перераховано з поточного рахунку кошти на погашення короткострокового кредиту 12000\* грн.;
- 30.11 – сплачено відсотки за користування кредитом 500\* грн.

Необхідно відкрити Т – образний рахунок «Короткострокові кредити банків у національній валюті», відобразити його обороти за місяць, визначити сальдо на початок та кінець місяця. Зробити пояснення, щодо правил формування облікової інформації на даному рахунку, використовуючи схематичні прийоми. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

### **Вправа 13.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
23	203	_____
24	23	_____
103	152	_____

### **Вправа 14.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
372	301	_____
631	371	_____
312	362	_____

### **Вправа 15.**

Заборгованість ТОВ «Крок» щодо розрахунків за страхуванням складає на 1.07.20XX р. 3400\* грн. Протягом липня заборгованість зменшилась на 1 200\* грн.

Необхідно закрити Т – образний рахунок «Розрахунки за страхуванням»: відобразити його обороти за місяць, визначити сальдо на початок та кінець місяця. Зробити пояснення, щодо правил формування облікової інформації на даному рахунку, використовуючи схематичні прийоми. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

### Вправа 16.

Дати відповіді (підкреслити правильне, заповнити пробіли; продовжити визначення)

1. Класифікувати операцію - це \_\_\_\_\_
2. Сальдо - це \_\_\_\_\_
3. Метод подвійного запису полягає у \_\_\_\_\_

### Вправа 17.

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
202	631	_____
25	23	_____
661	301	_____

### Вправа 18.

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
631	311	_____
23	131	_____
361	702	_____

### Вправа 19.

Використовуючи План рахунків бухгалтерського обліку визначити коди синтетичних рахунків зазначених у таблиці 5.9.

Таблиця 5.9 – Вхідні дані

Код рахунку	Назва рахунку
	Готова продукція
	Короткострокові позики
	Собівартість реалізації
	Розрахунки за страхуванням
	Статутний капітал
	Основні засоби
	Розрахунки за заробітною платою
	Виробництво
	Виробничі запаси
	Знос необоротних активів
	Доходи від реалізації
	Додатковий капітал
	Розрахунки з різними дебіторами
	Готівка
	Розрахунки з постачальниками і підрядниками
	Розрахунки з підзвітними особами
	Рахунки в банках
	Неоплачений капітал
	Адміністративні витрати
	Фінансові результати
	Податок на прибуток

### Вправа 20.

Дати відповіді (підкреслити правильне, заповнити пробіли; продовжити визначення)

1. Рахунки розрахунків бувають (вибрати правильне): а) активними; б) пасивними; в) активними і пасивними.
2. Залишки рахунків активів відображають рахунки класів \_\_\_\_\_
3. Для чого призначений рахунок 10 \_\_\_\_\_

**Вправа 21.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
23	203	_____
104	152	_____
93	132	_____

**Вправа 22.**

Дати відповіді (підкреслити правильне, заповнити пробіли; продовжити визначення)

1. Результати будь-якої господарської операції відображують на рахунках двічі, завдяки використанню \_\_\_\_\_

2. Які рахунки мають назву результатних (вказіть клас та назву класу) \_\_\_\_\_

3. Активні рахунки призначені \_\_\_\_\_

**Вправа 23.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
311	312	_____
92	131	_____
79	44	_____

**Вправа 24.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
152	201	_____
201	631	_____
92	133	_____

**Вправа 25.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
702	791	_____
23	651	_____
104	152	_____

**Вправа 26.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
311	301	_____
641	311	_____
91	661	_____

**Вправа 27.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
23	22	_____
203	631	_____
902	282	_____

**Вправа 28.**

Дати відповіді (підкреслити правильне, заповнити пробіли; продовжити визначення)

1. Кореспонденція рахунків – це: \_\_\_\_\_

2. Для чого призначений рахунок 40 - \_\_\_\_\_

3. Які рахунки відображають залишки по оборотних активах \_\_\_\_\_

**Вправа 29.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
23	371	_____
26	25	_____
92	661	_____

**Вправа 30.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
10	152	_____
641	31	_____
93	65	_____

**Вправа 31.**

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
281	631	_____
152	631	_____
151	205	_____

**Вправа 32.**

У таблиці 5.10 наведені бухгалтерські проводки та господарські операції, зміст яких вони визначають. Необхідно:

- визначити типи операцій;
- розкрити зміст кожної бухгалтерської проводки обираючи правильну літеру.

Таблиця 5.10 - Вхідні дані

Бухгалтерські проводки	Тип змін у балансі	Зміст господарської операції	Правильна відповідь (вказати літеру)
1. Д-т 641 К-т 311		<b>А.</b> Придбана металева сітка у постачальника на умовах наступної оплати	
2. Д-т 661 К-т 301		<b>Б.</b> Нарахована заробітна плата робітникам, що працюють у цеху основного виробництва	
3. Д-т 93 К-т 661		<b>В.</b> Видані кошти бухгалтеру на відрядження	
4. Д-т 311 К-т 361		<b>Г.</b> Нараховано Єдиний соціальний внесок на заробітну плату працівників основного виробництва	
5. Д-т 23 К-т 651		<b>Д.</b> Отримані кошти в касу підприємства для виплати заробітної плати	
6. Д-т 23 К-т 661		<b>Є.</b> Підприємством отримані кошти на поточний рахунок від покупця	
7. Д-т 201 К-т 631		<b>Ж.</b> Видана з каси заробітна плата робітникам підприємства	
8. Д-т 311 К-т 501		<b>З.</b> Нарахована заробітна плата працівникам рекламного відділу	
9. Д-т 372 К-т 301		<b>І.</b> Отримана на поточний рахунок довгострокова позика банку	
10. Д-т 301 К-т 311		<b>Й.</b> Сплачено з поточного рахунку до бюджету податок на прибуток	

### Вправа 33.

Дати відповіді (підкреслити правильне, заповнити пробіли; продовжити визначення)

1. Синтетичні рахунки \_\_\_\_\_
2. Для чого призначений 30 рахунок \_\_\_\_\_
3. Оборотами по рахунках називається \_\_\_\_\_

### Вправа 34.

Дати відповіді (підкреслити правильне, заповнити пробіли; продовжити визначення)

1. Для чого призначений рахунок 50 \_\_\_\_\_
2. Пасивні рахунки – це \_\_\_\_\_
3. Дебетове сальдо визначається для рахунків :а) активних, б) пасивних

### Вправа 35.

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
152	661	_____
23	661	_____
23	132	_____

### Вправа 36.

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
371	311	_____
92	651	_____
23	91	_____

### Вправа 37.

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
631	371	_____
311	361	_____
92	642	_____

### Вправа 38.

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
361	701	_____
44	79	_____
92	132	_____

### Вправа 39.

Описати економічну сутність проводок.

Дт	Кт	Опис
311	681	_____
372	301	_____
203	631	_____

#### **Вправа 40.**

Дати відповіді (підкреслити правильне, заповнити пробіли; продовжити визначення)

1. Аналітичні рахунки дають можливість \_\_\_\_\_
2. Бухгалтерський рахунок - це \_\_\_\_\_
3. Систематизовані певним чином рахунки класів \_\_\_\_\_ формують звітну форму \_\_\_\_\_, яка надає користувачеві інформацію щодо фінансових результатів.

#### **Вправа 41.**

В бухгалтерському обліку існують субрахунки, які мають наступні коди: 501, 201, 401, 133, 803, 92, 442, 301, 661, 361, 701, 25.

Використовуючи План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцію про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку визначити:

- до якого класу рахунків відноситься кожний субрахунок;
- для чого призначений кожний субрахунок;
- що відображається за дебетом та кредитом субрахунку;
- які із зазначених субрахунків закриваються на фінансовий результат.

#### **Вправа 42.**

В бухгалтерському обліку існують синтетичні рахунки, які мають наступні коди: 10, 15, 28, 31, 44, 50, 63, 66, 70.

Використовуючи План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцію про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку необхідно:

- вказати назву синтетичних рахунків;
- перелічити субрахунки (назву та код) до зазначених синтетичних рахунків.

#### **Вправа 43.**

В бухгалтерському обліку існують синтетичні рахунки, які мають наступні коди: 13, 20, 30, 36, 47, 60, 64, 90, 79.

Використовуючи План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцію про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку необхідно:

- вказати назву синтетичних рахунків;
- перелічити субрахунки (назву та код) до зазначених синтетичних рахунків.

#### **Вправа 44.**

Скласти приклад для кожного із субрахунків, які мають наступні коди: 361, 104, 23.

Відкрити Т – образний рахунок до кожного з наведених субрахунків, відобразити суми оборотів, сальдо на початок та кінець. Зробити пояснення, щодо правил формування облікової інформації на даних рахунках, використовуючи схематичні прийоми.

#### **Вправа 45.**

Скласти приклад для кожного із субрахунків, які мають наступні коди: 372, 441, 631.

Відкрити Т – образний рахунок до кожного з наведених субрахунків, відобразити суми оборотів, сальдо на початок та кінець. Зробити пояснення, щодо правил формування облікової інформації на даних рахунках, використовуючи схематичні прийоми.

**Вправа 46.**

В бухгалтерському обліку існують субрахунки, які мають наступні коди: 103, 104, 661, 46, 201, 361. Необхідно до зазначених рахунків відкрити аналітичні рахунки.

Для цього потрібно скласти приклад, в якому зазначити сальдо початкове, господарські операції щодо збільшення та зменшення на зазначених рахунках, визначити кінцеве сальдо.

Зробити окремо бухгалтерські записи на аналітичних рахунках (табл. 5.27). Скласти оборотну відомість по відкритих аналітичних рахунках (табл. 5.28). Відобразити облікову інформацію за кожним субрахунком на Т –рахунку та в оборотно-сальдовій відомості по синтетичних рахунках (фрагментально (табл. 5.29)).



## 6.5 Вправи для самостійної роботи

### Вправа 1.

У наведеній нижче таблиці перелічені терміни та їх визначення.

Таблиця 6.7 – Визначення сутності термінів

бухгалтерського обліку

Термін	Визначення терміну
1. Первинний документ — це ...	<b>А.</b> «... процес суцільного і безперервного відображення господарських операцій у документах»
2. Обліковий реєстр — це ...	<b>Б.</b> «... шлях руху документів через всі стадії обробки, починаючи з моменту їх виписування і закінчуючи задачею на зберігання в архів»
3. Інвентаризація — це ...	<b>В.</b> «...перелік будь-чого, список, опис»
4. Документація — це ...	<b>Г.</b> «...спосіб бухгалтерського обліку, який використовується для забезпечення відповідності облікових даних по господарських засобах підприємства їх фактичній наявності»
5. Документообіг — це ...	<b>Д.</b> «...документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує факт її здійснення»
6. Реєстр — це ...	<b>Є.</b> «...носій спеціального формату, що може мати вигляд відомості, книги, журналу тощо, і призначений для хронологічного, систематичного і комбінованого накопичення, групування та узагальнення інформації з первинних документів»

Треба: підібрати відповідне визначення для наведених термінів, поставивши праворуч від «це...» відповідну літеру.

### Вправа 2.

Відомі наступні стадії документообігу бухгалтерських документів на підприємстві: обробка документів; виписка документів; прийом документів; здача документів до архіву; перевірка правильності складання документів; відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій, що були оформлені документально.

Треба: за допомогою рисунку 6.1 представити у схематичному вигляді послідовність стадій документообігу умовного підприємства.





Рисунок 6.1 – Стадії документообігу на підприємстві

### Вправа 3.

Працівник служби постачання матеріальних ресурсів Кушнар'ов Микола Петрович був відправлений у службове відрядження до м. Полтави, на підприємство ТОВ «Грант», для укладання договору про поставку матеріалів. Про службове відрядження Кушнар'ова М.П. 5 квітня 20XX року був складений та підписаний керівником ТОВ «Стайл» відповідний наказ. Касир цього підприємства Ільченко Олена Іванівна 6 квітня 20XX р. видала Кушнар'ову М.П. з каси суму 3000\* грн.00 коп. на відрядження. Документ, на підставі якого Кушнар'ов М.П. отримав гроші з каси: паспорт.

Треба: заповнити видатковий касовий ордер № 38 на видачу коштів під звіт (на відрядження) у сумі 3000\* грн. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

### Вправа 4.

Вихідні дані. 18 листопада 20XX року касир підприємства ТОВ «Скай» (каса № 1) Кірілова Нана Олександрівна подала заяву про звільнення у зв'язку з переходом на іншу роботу. Відповідно до діючого законодавства України, керівник підприємства Свістунов О.С. видав наказ від 20.10.20XX р. за № 24 «Про проведення інвентаризації коштів у касі № 1». Інвентаризація призначена на день приймання-передачі справ – на 29 листопада 20XX року. До складу комісії призначені: головний бухгалтер підприємства Абрамова З.В. та бухгалтер Зуєва О.С.

При здійсненні інвентаризації (у встановлений термін) було виявлено, що у касі №2: сума готівки склала 2600\* грн.; вартість лотерейних квитків «Забава» становила 200\* грн.; талонів на бензин – 600\* грн. Також у касі на зберіганні

знаходилась путівка до турбази “Казка” вартістю 1500\* грн. За обліковими даними загальна вартість коштів та їх еквівалентів по касі № 2 повинна складати 5200\* грн. У той же час при перевірці касових ордерів встановлено: останній прибутковий касовий ордер має № 8, останній видатковий касовий ордер – № 15.

Треба: використовуючи наведені дані, скласти Акт інвентаризації коштів (за № 9), що знаходились у касі № 2 підприємства на дату проведення інвентаризації. Обґрунтувати причину лишків або нестач, якщо вони мають місце, та винести рішення від імені керівника підприємства щодо наслідків. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

### Вправа 5.

Відповідно до вхідних даних таблиці 6.8. на ТОВ «Стронг» заповнити відповідні первинні документи, відобразити рух грошових коштів в журналі господарських операцій (табл. 6.9), визначити вплив на об’єкти обліку, зазначити номер типової форми первинного документа. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

Таблиця 6.8. – Вхідні дані

Зміст операції	Сума, грн.
Отриману з банку для видачі заробітної плати	12000*
Надійшла оплата за товар від ТОВ «Зевс»	2300*
Отримано з банку на господарські потреби	500*
Видано під звіт на господарські потреби	500*
Отримано з банку на витри, пов’язані з відрядженням	3000*
Видана заробітна плата	8000*
Здана в банк виручка за реалізовані товари	2300*
Здана в банк депонована заробітна плата	4000*
Видано підзвіт на відрядження	3000*
Повернено невикористані грошові кошти, видані під звіт	1000*

Таблиця 6.9 - Журнал господарських операцій

№ документа	Зміст операції	Вплив на об’єкти обліку	Дебет	Кредит	Сума, грн.

### Вправа 6.

Відповідно до вхідних даних таблиці 6.10. на підприємстві «Фортуна» заповнити відповідні первинні документи, відобразити рух матеріальних цінностей в журналі господарських операцій (табл. 6.11), визначити вплив на об'єкти обліку, зазначити номер типової форми первинного документа. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

Таблиця 6.10. – Вхідні дані

Зміст операції	Сума, грн.
Оприбутковано матеріальні цінності на склад підприємства в результаті ліквідації основних засобів	12000*
Розчинно-бетонний вузол виробляє бетон для потреб сторонніх організацій та населення. Для виробництва бетону марки було використано цемент.	2300*
Матеріали доставлено постачальником та передано комірникові	500*
Оприбутковано мастила, придбані підзвітною особою	8000*

Таблиця 6.11 - Журнал господарських операцій

№ документа	Зміст операції	Вплив на об'єкти обліку	Дебет	Кредит	Сума, грн.

### Вправа 7.

10 квітня 20XX року, працівник Кушнар'єв М.П. повернувся з відрядження (див. вправу 3). Відповідно до діючого законодавства, у триденний строк після повернення з відрядження працівник повинен скласти та здати в бухгалтерію підприємства авансовий звіт про використання наданих йому коштів. Авансовий звіт, з якого витікає, що 2500\* грн. було витрачено у зв'язку з відрядженням, Кушнар'єв М.П. склав і здав до бухгалтерії 12 квітня 20XX р.

Треба: скласти прибутковий касовий ордер за № 36 від 12.04.20XX р., на підставі якого робітник служби постачання ТОВ «Грант» Кушнар'єв М.П. повернув до каси підприємства залишок коштів, які не були витрачені ним під час відрядження. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

## 7.5 Вправи для самостійної роботи



### Вправа 1.

На бетонному заводі планується виготовлення бетону у кількості 10 тис. кг. Основними статтями калькуляції масового складу на 1 кг є:

— витрати сировини і допоміжних матеріалів, у т.ч.: пісок — 3 кг по ціні 0,14\* грн; щебінь — 6 кг по ціні 0,70\* грн; вода — 1 л по ціні 0,50\* грн; цемент 1 кг на суму 0,6\* грн;

— заробітна плата робітників виробництва нараховується виходячи з обсягів виробленої продукції та технологічних етапів обробки сировини і матеріалів. Відповідно до норм за виготовлення 1000 кг бетону заробітна плата складає 35\*\* грн;

— витрати за нормами на експлуатацію машин та обладнання (бетонозмішувальні установки) на одиницю готової продукції становлять 0,10 грн;

— загальновиробничі витрати складають 1300\*,00 грн;

— рівень рентабельності 25 %.

Скласти планову калькуляцію з виготовлення готової продукції (табл. 7.4). Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою \*\* - на 1.

Таблиця 7.4 Планова калькуляція виробництва

з/п	Показники	За нормами на 1 кг.		Сума, грн
		Кількість	Сума на одиницю	
1	Сировина і матеріали			
2	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби			
3	Основна заробітна плата			
4	Відрахування на соціальне страхування			
5	Витрати на утримання та експлуатацію устаткування			
6	Загальновиробничі витрати			
7	Виробнича собівартість			
8	Планова рентабельність			
9	Ціна реалізації			

## Вправа 2.

Підприємство придбало виробниче обладнання вартістю 4800\* грн з ПДВ. Витрати з доставки обладнання — 240\* грн з ПДВ; витрати на встановлення обладнання — 120\* грн без ПДВ;

Об'єкт основних засобів введено в експлуатацію за первісною вартістю.

На підприємство надійшли матеріали, які призначені для виробництва — 1200\* грн з ПДВ; перераховано автотранспортному підприємству за доставку матеріалів — 360\* грн з ПДВ, і нараховано заробітну плату працівникам за розвантаження матеріалів — 200\* грн; здійснені нарахування на заробітну плату, на соціальні заходи згідно з чинним законодавством. Матеріали оприбутковано на складі.

Визначити первісну вартість придбаних основних засобів; фактичну собівартість придбаних матеріалів. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

## Вправа 3.

З метою засвоєння облікової термінології знайти в таблиці 7.5 відповідне значення для кожного з наведених термінів.

Таблиця 7.5 – Вхідні дані

№ з/п	Термін	Визначення
1	Оцінка	Спосіб, який надає можливість привести у відповідність облікові і фактичні дані щодо майна підприємства
2	Калькуляція	Спосіб грошового виміру об'єктів бухгалтерського обліку
3	Інвентаризація	Документ, який містить відомості про господарську операцію і підтверджує її здійснення
4	Первинний документ	Перелік витрат за елементами, що складають собівартість

## Вправа 4.

Підприємство придбало обладнання на суму 72000\* грн., у тому числі ПДВ. Крім того, підприємство понесло такі витрати, грн.: залізничний тариф — 1000\* без ПДВ; витрати на транспортування від станції на підприємство — 800\* без ПДВ; оплата праці та ЄСВ монтажників — 1200\*.

Визначити собівартість (первісну оцінку) придбаного обладнання. Господарські операції відобразити в обліку, визначити вплив на об'єкти обліку. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки.

## Вправа 5

Визначте у таблиці 7.6, який економічний зміст відповідає методу оцінки активів:

Таблиця 7.6 – Вхідні дані

№ з/п	Методи оцінки	Економічний зміст
1	2	3
1	Необоротних активів:	
	1. Первісна вартість	А. Вартість необоротних активів після їх переоцінки
	2. Переоцінена вартість	Б. Первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості
	3. Вартість, що амортизується	В. Сума грошових коштів або вартість інших активів, яку підприємство повинно одержати від реалізації (ліквідації) необоротних активів по закінченню терміну їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією)
	4. Ліквідаційна вартість	Г. Історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів
2	Вибулих запасів	
	1. Ідентифікована собівартість	А. Оцінка за собівартістю перших за часом надходження запасів на підприємство
	2. Середньозважена собівартість	Б. Собівартість кожної одиниці обліку запасів за умови організації складського обліку кожної одиниці запасу (або кожної партії поставки)
	3. ФІФО	В. Ґрунтується на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього відсотка торгової націнки товарів
	4. Нормативний	Г. Сумарна вартість залишку запасів на початок звітного місяця і вартість одержаних у звітному місяці запасів, поділена на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів
	5. Ціна продажу	Д. Полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін

## Вправа 6.

Дайте визначення поняття «об'єкт калькуляції», назвіть види калькуляційних одиниць. Знайдіть невідповідність у класифікації витрат виробництва:

Таблиці 7.7 – Вхідні дані

№	Ознака класифікації	Група витрат
1	2	3
1	Місце виникнення	1. За елементами, за статтями витрат
2	Вид витрат	2. Прямі, непрямі
3	Спосіб включення до собівартості	3. Основні, накладні
4	Відношення до виробничого процесу	4. Умовно-змінні, умовно-постійні
5	Ступінь впливу обсягу виробництва на рівень витрат	5. Одноелементні (прості), комплексні (складні)
6	Структура витрат	6. В основному виробництві, у допоміжних та підсобних виробництвах, в інших виробництвах

**Вправа 7.**

У товариства «Аструм» придбано 1000 кг піску по 3,00\*\* грн. за 1 кг. Перевезення, навантаження та розвантаження було здійснено транспортною організацією, за що сплачено 500\* грн. Розрахувати скільки становить собівартість 1 кг піску, здійснюючи калькуляційний розрахунок методом сумування різних затрат. Господарські операції відобразити в обліку, визначити вплив на об'єкти обліку. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою \*\* на 0,05 грн.

**Вправа 8.**

У ТОВ «Аструм» придбано 2000 кг піску по 3,00\*\* грн. за 1 кг і 1000 кг цегли по 2,00\*\* грн. за кг. За перевезення, завантаження та розвантаження куплених матеріалів на склад промислового підприємства оплачено автотранспортному підприємству 300,00\* грн.

Розрахувати скільки становить собівартість 1 кг піску та цегли, здійснюючи калькуляційний розрахунок методом розподільчо-розрахункових процедур. Господарські операції відобразити в обліку, визначити вплив на об'єкти обліку. Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою \*\* на 0,05 грн.

**Вправа 9.**

Підприємство «Технополіс» придбало камеру для фарбування вартістю 180000\* грн. з ПДВ. Для її перевезення від постачальника залучено транспортну організацію ТОВ «Автолюкс», вартість послуг якої становила 9000\* грн. та ПДВ ? грн. Монтаж верстата здійснювали робітники підприємства «Будмонтаж». Витрати на монтаж були такими: вартість затрачених матеріалів –

600\* грн. з ПДВ, заробітна плата робітників, які здійснювали монтаж – 3200\* грн., відрахування на соціальне страхування заробітної плати робітників згідно з чинним законодавством – ? грн. Визначити собівартість (первісну оцінку) придбаного обладнання. Господарські операції відобразити в обліку, визначити вплив на об'єкти обліку.

Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, а з позначкою ? - розрахувати.

### Вправа 10.

Пекарня «Хлібодар» виробляє пшеничний формовий хліб. Планова кількість виготовленого хліба складає (80+70+50=200): хліб «Козацький» 0,8 кг з борошна вищого сорту у кількості 100000\* штук, що складає ? тон; хліб «Запорізький» 0,7 кг з борошна першого сорту у кількості 100000\* штук, що складає ? тон; хліб «Український» 1,0 кг з борошна другого сорту у кількості 50000\* штук, що складає ? тон.

Таблиця 7.8 – Калькуляція пшеничного формового хлібу «Козацький» (0,8 кг) з борошна вищого гатунку

Найменування статей калькуляції	Одиниця виміру	ціна	Розрахунок
1	2	3	4
1. Обсяг випуску	штук		100000*
	тонн		?
2. Норма виходу хліба або вологості тіста	%		137***
3. Витрати сировини:			
3.1.1. Витрати борошна на 1 т хліба	кг		?
3.1.2. Витрата борошна на 1 т хліба в вартісному вираженні	грн	6***	?
3.2.1. Повернені відходи на 1 т хліба (віднімаються)	кг		?
3.2.2. Повернені відходи 1 т хліба в вартісному вираженні (віднімаються)	грн	6	?
3.3.1. Дріжджі сухі на 1 т хліба	кг		4,5***
3.3.2. Дріжджі сухі на 1 т хліба в вартісному вираженні	грн	42**	?
3.4.1. Сіль кухонна харчова на 1 т хліба	кг		11***
3.4.2. Сіль кухонна харчова в вартісному вираженні на 1 т хліба	грн	2,5***	?
3.5.1. Вода на 1 т хліба	л		480**
3.5.2. Вода на 1 т хліба в вартісному вираженні	грн	0,07824	?
3.6.1. Рослинна олія для змащування форм на 1 т хліба	л		1,2***



Продовження таблиці 7.8

1	2	3	4
3.6.2. Рослинна олія для змащування форм на 1 т хліба в вартісному вираженні	грн	22**	?
3.7.1. Електроенергія на 1 т хліба	кВт		350^
3.7.2. Електроенергія на 1 т хліба в вартісному вираженні	грн	1,4***	?
4.1. Фонд оплати праці виробничого персоналу	грн		450000*
4.2. Витрати на зарплату виробничого персоналу на 1 т хліба	грн		?
5.1. ЄСВ, нарахований на зарплату виробничого персоналу	грн		?
5.2. Витрати на сплату ЄСВ виробничого персоналу на 1 т хліба	грн		?
6.1. Амортизація виробничого обладнання в рік	грн		14000*
6.2. Амортизація виробничого обладнання в розрахунку на 1 т хліба	грн		?
7.1. Загальновиробничі витрати, всього	грн		150000*
7.2. Загальновиробничі витрати в розрахунку на 1 т хліба	грн		?
8.1. Витрати на збут, всього	грн		50000*
8.2. Витрати на збут в розрахунку на 1 т хліба	грн		?
9.1. Адміністративні витрати, всього	грн		190000*
9.2. Адміністративні витрати на 1 т хліба	грн		?
Разом витрат на 1 т хліба	грн		?
Повна планова собівартість 1 од. хліба	грн		?
Прибуток (10% рентабельність)	грн		?
Ціна 1 од. хліба без ПДВ	грн		?
ПДВ	грн		?
Ціна 1 од. хліба з ПДВ	грн		?

Необхідно врахувати, що:

- у збірнику рецептур вказуються норми виходу на 100 кг борошна. Для того щоб ці норми перевести в 1 т хліба, їх потрібно помножити на норму борошна, що витрачається на 1 т хліба (пункт 3.1.1);
- повернені відходи калькуюються виходячи з вартості вихідної сировини, що в наказі про облікову політику прийнято за ціну можливого використання (пункт );
- на підприємстві використовується погодинна форма оплати праці;
- амортизація нараховується прямолінійним методом;
- прибуток формується з розрахунку рентабельності 10%;
- витрати на оплату праці, витрати на ЄСВ, амортизація, витрати на збут та адміністративні витрати розподіляються виходячи з планової кількості виготовленого хліба.

Враховуючи особливості хлібопекарської галузі необхідно скласти планову калькуляцію собівартості одиниці «Козацького» хлібу (0,8 кг) і визначити його ціну, використовуючи вхідні дані та структуру таблиці 7.5.

Дані з позначкою \* збільшити на останні 3 цифри залікової книжки, з позначкою \*\* збільшити на останню 1 цифру, з позначкою \*\*\* збільшити на останню 1 цифру поділену на 10 (наприклад остання цифра 8, отже  $8 \div 10 = 0,8$ , таким чином додається 0,8), з позначкою ^ збільшити на останні 2 цифри, а з позначкою ? - розрахувати.